

Van de straat naar de gevangenis

STREETART In de nieuwe gevangenis van Dendermonde laat streetartkunstenaar Jaune zijn bekende figuurtjes infiltreren. 'Er waren geen regels, ik legde ze mijzelf op uit respect voor wie hier terecht komt.'

Het masterplan voor een nieuwe gevangenis in Dendermonde dateert al van 2008, maar door aanhoudend protest over de locatie raakten de vergunningen geblokkeerd en is het immense bouwwerk nu pas klaar.

Er is plaats voor 440 gedetineerden in wat vorig weekend, bij de officiële opening, voorgesteld werd als een 'humane, moderne, duurzame en energiezuinige gevangenis'. Ze ligt in een uithoek van de stad, tussen de Denderende spoorlijn naar Gent en vervangt de oude gevangenis die zich pal in het centrum bevindt.

Door de procentageregel kon 0,5 procent van de kostprijs besteed worden aan kunstintegratie. Uit een wedstrijd voor docenten van de lokale academie werden drie inzendingen gekozen. Ocean Murille mocht een 50 meter lange muurtekening realiseren. Maar de opvallendste naam, uit de streetartstal van All about things dat onder meer The Crystal Ship

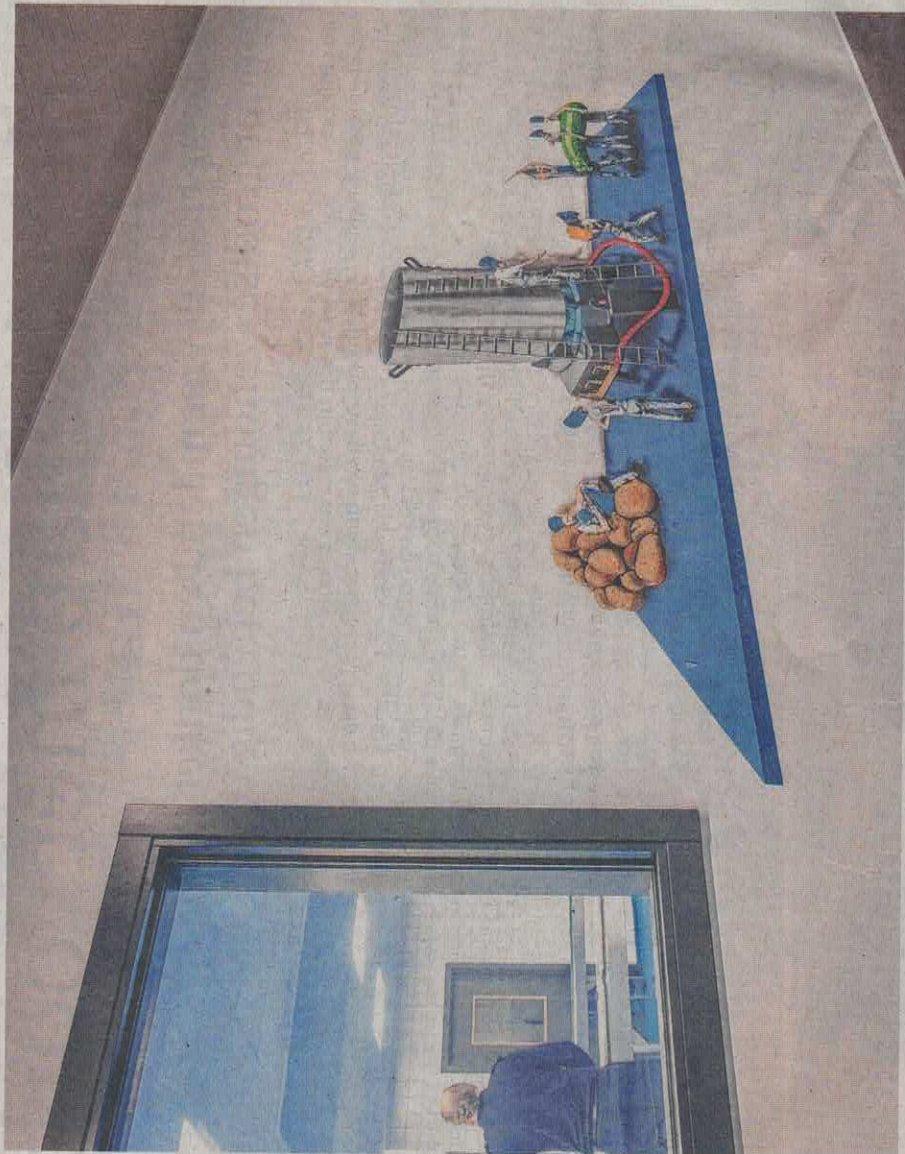
aan de Begijnenstraat in Antwerpen. Ook in de megevangenis van Haren gingen streetartkunstenaars aan de slag.

Hoe speciaal vond u deze opdracht?

Jaune: 'Ik ging al op veel locaties aan de slag gaan, maar deze vond ik toch heel bizar. Gevangenisarchitectuur blijft intimiderend. Ze is streng, zelfs brutaal. Ze overtroeft hospitaalarchitectuur nog in somberheid.'

Waren er regels of beperkingen opgelegd?

'We kregen eerst een rondleiding en beslisten om het gebouw op te delen in tien zones, zoals bibliotheek, sportzaal en keuken. Voor de eerste fase van de opdracht wou ik muurtekeningen aanbrenge, zoals altijd met figuurtjes in de werkplek die ter plekke herkenbaar is. In dit geval dus bewakers.'

Jaunes stencils tonen figuurtjes in werkplek die ter plekke herkenbaar is ... © Christophe De Muynck

In de bibliotheek duiken wel gestencilde mannetjes op die met cd's en dvd's aan de haal gaan. (lacht) 'Ik laat hen surfen op muziek of films. Daarmee wil ik dus eerder een mentale ontsnappingsroute oproepen, een vlucht uit de werkelijkheid.'

757

Visual Arts

onder zijn hoede heert, is de Brusselselaar Jaune.

Met zijn grappige stencilkunst is hij gespecialiseerd in stedelijke interventies. Jaune sjaboneert kleine figuurtjes, vaak werkliu in hun herkenbare fluo-outfit, op deurkozijnen of bakstenen muren. Daarbij laat hij hen in onverwachte situaties verzeild raken, die de vrolijke chaos nog lijken te vergroten. Jaune was in 2018 al een van de deelnemende kunstenaars aan een straatparcours in Dendermonde: Zijn bijdrage, verspreid over het stadscentrum, geldt als een van de populairste.

Het is niet de eerste keer dat er straatart opduikt in een gevangenis. Matthias Schoenaerts maakte in 2020 met twee gedetineerden een graffiti muur op de binnenkoer

'Ik wou geen geweld tonen, of de suggestie oproepen van een ontsnapping of vlucht. Dat vond ik te makkelijk'

Jaune
Streektartkunstenaar

'Wat ik soms doe, scènes waarin een trap of een karateslag uitgebeeld wordt, liet ik achterwege. Ik wou geen geweld tonen, of de suggestie oproepen van een ontsnapping of vlucht. Dat vond ik te makkelijk. En ook onrespectvol voor wie in deze situatie terecht komt.'

Er komt nog een tweede fase. 'waarvoor' u nog geen fiat kreeg?'

'Ik wil ook een groepsportret realiseren met alle medewerkers. Dat is een werk dat tijd vraagt: ik maak eerst van iederen foto's, portretjes die ik dan in de grotere tekening inschuif. De staf van de instelling kon ik tijdens een vergadering al even opzij nemen, maar de ploeg is nog niet voltallig.'

'Het wordt een respectvolle installatie. Ik heb al eens eerder zo'n groepsportret gemaakt in New York, met figuurtjes in werk-kledij die hun lunchpauze nemen. Niemand hoeft in Dendermonde ongerust te zijn van hoe ze in beeld komen. Al kan ik niet garanderen dat er geen acrobatische toeren aan te pas zullen komen (*lache*)'

Geert Van der Speeten

Niemand die beter boosheid uitbeeldt

RECENSIE COMEDY Thomas Smith mag dan al een veteraan van de Vlaamse comedy zijn, hij blijft een relevante boodschap uitdragen.

Wat doe ik zelf om de wereld te verbeteren? Het is geen bijster originele vraag, en comedians zijn wel eens geneigd om ze te beantwoorden met spot en cynisme. Maar Thomas Smith (55) meent wat hij zegt en geeft er tegelijk een grappige, zelfrelativerende draai aan. *Fuck the system!*

Smith maakte in het verleden vooral indruk met zijn ongeëvenaarde improvisatietalent. Hij had ooit een voorstelling die elke avond anders was, omdat hij raagde op alles wat er rond hem te zien en te horen was in het pu-

blik. Dat soort interactie zoekt en krijgt hij ook in deze show, maar dan minder ongeleid en willekeurig. Hij wil de toeschouwers dit keer meekrijgen in zijn verhaal van verdoken rebelle en woedbeheersing.

Laten we bijvoorbeeld een voorbeeld nemen aan Rosa Parks, de zwarte vrouw die in de jaren 50 op een bus weigende plaats te maken voor een witte medereiziger, zoals toen de regel was. Een kleine daad van verzet met grote, langdurige gevolgen. Daar kan Smith alleen zijn zieltogende gerommel met toiletbonnetjes in een tankstation tegenoverstellen. Het geeft hem de gelegenheid om het even over Zwarte Piet te hebben (de haat die hij over zich heen kreeg toen hij een onschul-

dig bericht postte op Instagram!), Greta Thunberg en de *woltes*, volgens hem de boodschappers op wie al te vaak geschoten wordt. Als 'witte cisman van middelbare leeftijd' (zoals hij zichzelf zonder complexen definieert) is Thomas Smith zich ten volle bewust van zijn bevoorrechte positie, en toont hij maar weinig begrip voor leeftijdgenoten die geen heil zien in verandering. 'Het is goed zoals het is.' Met een sneer erbij aan de partij die verandering zo hoog in het vaandel draagt.

Basishoefte

De vier vrouwen in zijn leven (hief, ex, twee dochters) houden Smith in elk geval bij de les. Ruzies en onenigheden leren hem omgaan met zijn emoties. Waarom leren

we dat eigenlijk niet op school? Hij uit zijn bewondering voor het vrouwelijke orgasme en noemt het een basishoefte. De humor van Smith vertaalt zich niet in een spervuur van grappen en oneliners, maar ontspruit aan de situaties die hij beschrijft.

En aan zijn heertlijk ontspannen expressievermogen natuurlijk, een kwaliteit die hij door de jaren heen zorgvuldig getoesterd heeft. Niemand die beter boosheid of rancune uitbeeldt dan deze Thomas Smith.

Karel Michiels

Rebel

van Thomas Smith. Gezien op 1/1 in cc Ter Dilt, Bornem. ★★★★★

Thomas Smith © FR

... of zinspelen op een vlucht uit de werkelijkheid. © Christophe De Muynck